

de kantoor-
oppervlakkig
al de machi-
el maar mo-

verder, „dat
noudig niet
samenleving,
daarom tot
n moet. De
ken, die dag
n experimen-
gen van het
vinden, zijn
nrichting dit
vaardeerd als
van het wel-

orloepig vol-
died de werk-
rationalisatie
zonder ver-

het genoemde
in „De Op-
weer.

rke bevreem-
an het vraag-
alde beschou-
ervangen we
pente woord
chouwing ge-
zan dezen tijd
de eerste orde,
g vervult. De
ft de arbeids-
od ontvangen
d gezet.

stelijke bouw-
oord met na-
n, en richtte

as aantoonen,
schouwd, het

mechanisatie
g op breder

te bewijzen,
n technischen
s(!) op grond
agstuk.

ontwikkeling
dit daartegen-
ezelle evo-
e Gods is.
t ongeluk niet
e mensch van

deelen, welke
de de fabriek
tempo; voort-
loon; scherpe
aging der ta-

teur van „De
st worden als
legen is in de
veg te nemen,
en worden”.
wakkelen van
geltjes deden
waarmede zij
den dood.”

e artikel ver-
v” zich in zijn
anhangen der

productiewijze
drijsleven, en
nedewerker in
arbeider dus
ods kennelijke
a onmiddellijk
s dan op beide
geven”. „De
gelegen in het
is. De mecha-
it, en wij heb-
e aanvaarden.
goedvinden...
wegdragen wat
lutie nagelaten
g gepubliceerd
oring”.

ris de prin-
de techni-
Daarbij is het
de toepassing
ik, nalatigheid
Om daar tegen
atie.”

e meening van
van „De Op-

bouw” uitvoerig weer te geven, alvorens een be-
spreking dezer oordeelen te beginnen. Er bestaat
tusschen beide schrijvers overeenkomst; er is ech-
ter ook groot verschil.

Beiden achten toenemende rationalisatie en me-
chanisatie voor het bedrijfsleven noodzakelijk. De
eerste oordeelt echter zeer voorzichtig; zijn betoog
steunt ten deele op een weloverdacht „economisch
fundament”. De tweede is veel beslist in zijn
eindconclusie, verwerpt wat sommige arbeiders
tegen de „machine” inbrengen als „domme
praatjes” (een uitdrukking, welke tegenover men-
schen, die (lijdelijk of blijvend) door de „machine”
getroffen worden, beter achterwege had kunnen
blijven), en geeft ook eenige „princiële uit-
spraken”. (Enkele daarvan worden nog in het
volgend nummer vermeld.)

Bezien wij dus het nu weergegevene nader in een
volgend artikel.

A.

B. t. B.

Prof. Greijdanus' uittreding.

Ds F. Tollenaar schrijft in „Geref. Kerkb. Den Helder”:

Van deze mededeeling van Prof. Greijdanus is door
de Synode aan de kerken geen mededeeling gedaan.
Dit verzuigen verwekt eenige onrust. Temeer omdat
er al een ietwat geprikkelde stemming heerscht. Nu
deelt Prof. Dijk in „De Bazuin” mede, dat de kerken
goed vertrouwen moeten stellen in de Synode, dat
haar bedoelingen zuiver zijn. Dat is noodig voor den
welstand onzer kerken. Dat is volkomen juist, maar
is het dan ook niet zoo, dat men niet onnoodig aller-
lei geheimzinnigheid moet vermijden over dingen, die
de kerken toch wel weten mogen, omdat juist haar
belangen hierbij betrokken zijn?

Met vertrouwen in de bedoelingen der synode heeft
een en ander niets te maken. De synode heeft over
wat al of niet door een assessor mocht worden verteld
aan de pers, geen eigen beslissing genomen.

In „Geref. Kbl. Drente & Overijssel” zegt Ds B. A. Bos:

Het is mij alleen een onoplosbaar raadsel, hoe de
Synode blijkbaar in het uittreden uit de commissie
van Prof. Greijdanus heeft bewilligd, en dat beneemt
me voorschijns de mogelijkheid om blij en dankbaar
te zijn. Dat zegt me dat er iets ernstigs in onze Ker-
ken is, waarvan we de gevolgen nog niet kunnen
overzien, maar waarvoor het me toch noodzakelijk
lijkt, dat al onze menschen meelevende, en zelf de zaken
overwegen.

Het „nieuwe kerkrecht”.

Ds F. Tollenaar schrijft in „Kerkb. Den Helder” in-
zake de bekende procedure te Drachten:

Prof. Greijdanus kwalificeert dit als menselijke
aanmatiging.

We hebben sterk het gevoel, indien deze dingen zoo
zijn als de pers mededeelt, dat we met onze nieuwe
opvatting van het kerkrecht den verkeerdten kant uit-
gaan.

In „Leeuw. Kb.” oordeelt de heer H. Algra:

In den laatsten tijd wordt in sommige persorganen,
o. a. in „De Reformatie”, een term gebruikt, die ver-
warring sticht.

Men spreekt van „het nieuwe kerkrecht”.

Er is n.l. aan de Vrije Universiteit een predikant
gepromoveerd tot Doctor in de Theologie, op een
proefschrift, waarin de kerkrechtelijke opvattingen
van Dr A. Kuiper Sr. en Dr F. L. Rutgers er niet al
te best afkomen en waarin feitelijk de Doleantie wrak
wordt gezet.

Ik kan dat niet zoo erg vinden.

Want het is een Proefschrift, d. w. z. een
eerste proeve van wetenschappelijke arbeid. In
dergelijke geschriften wordt de soep wel eens wat heet
opgeschept. De promovendus wil liefst niet zijn entree
op de wetenschappelijke markt maken met een artikel,
dat reeds bijna achter de mode is. Het komt dan ook
heel vaak voor, dat zulke promovendi later lang niet
zulke ultra's blijken te zijn, als men eerst had ver-
wacht.

Verder heeft een proefschrift niet zulk een buiten-
gewoon gezag. Het kan wetenschappelijk werk zijn,
waarin rijke beloften zitten. En een enkele keer pro-
moveert er ook eens iemand op rijper leeftijd op een
proefschrift, dat eigenlijk reeds een professoraal ka-
rakter draagt. Om eens één voorbeeld te noemen: het
proefschrift van Prof. Dr A. Goslinga over Slingelandt
is een standaardwerk voor dat tijdvak geworden. Maar
in den regel is het toch zóó, dat een proefschrift onder
ons niet dat gezag heeft, dat aan de rijpe vruchten
van voortgezette wetenschappelijke arbeid wordt
toegekend.

In de derde plaats is het niet erg, omdat Kuiper
en Rutgers wel tegen een stootje kunnen. Met een
wandelstok sla je een stuk graniet niet kapot.

Om deze reden vind ik het onjuist, te spreken van
„het nieuwe kerkrecht”.

Maar nog meer lijkt mij dat ongewenscht op een
anderen grond.

Wat in onze kerken als kerkrecht geldt, dat staat
beschreven in de Kerkenorde.

Wat daarin staat, is positief recht.

Al het andere zijn private meeningen, ook al zijn
ze van Voetius zelf. De kerken hebben de Kerken-
orde van 1618 in eere hersteld. Niet als een antiqui-
teit, die feitelijk krachteloos is te maken door ante-
cedenten en citaten. Maar als de beste formulering
van de wijze, waarop het kerkverband georganiseerd
moet zijn. En wat in die Kerkenorde verordend was,

hebben zij in 1905 gewijzigd. Daarmee is wel duidelijk,
dat de Kerkenorde klopt op wat ook in deze eeuw
de opvatting der kerken is.

Wij kennen in onze kerken geen oud en nieuw
kerkrecht. Wij kennen alleen het Gereformeerde Kerk-
recht, in de Kerkenorde geformuleerd.

En als hier of daar eens van de duidelijke stipula-
tiën van die Kerkenorde mocht worden afgeweken,
dan zullen de meerdere vergaderingen wel zorgen,
dat het been weer in het lid komt. Bij het beoordeelen
van de dingen, waarover een klacht valt, zal op onze
Synodi wel de Kerkenorde, maar niet de een of an-
dere dissertatie worden gemaatigd.

En zoo behoort het ook te zijn.

Wat den aanvang van dit artikel betreft: het „nieuwe”
ligt hierin, dat in den laatsten tijd meer opzettelijk een
bepaald kant uit gestuurd wordt. Wat de heer Algra
opmerkt over het „wrak zetten” der Doleantie, accentueert
des te scherper, waar het om gaat.

En wat het slot betreft: ongetwijfeld zal de kerkorde
wel worden geraadpleegd in meerdere vergaderingen.
Maar er wordt soms ook nog wel iets anders dan de
kerkorde geraadpleegd. Vooral het een of ander praecedent.
En daarom is het goed, hijsjds de kwestie te
bestudeeren.

Ds H. C. v. d. Brink schreef in het „Kerkblad der
Gereformeerde Kerken in H.V.”:

Dit „nieuwe” Kerkrecht is reeds meer dan 10 jaar
oud.

De bezwaren, ertegen ingebracht, werden dood-
gezwegen; de meeste bezwaarden volgden blindelings
het advies van den hoofdredacteur van „De Heraut”,
die in zijn lijfblad en mondeling tijdens de kerkelijke
procedures op de classis beloofde de bezwaren binnen-
kort in een afzonderlijke brochure te zullen weerleggen,
welke belofte tot nu toe onvervuld bleef.

Thans een da capo van toen!

Zal het alsnog de oogen openen voor het onrecht,
aan tal van predikanten en anderen aangedaan?

Ach, ik vrees van niet!

Ds H. Veldkamp schrijft in „Friesch Kerkblad”:

Niet minder onverantwoordelijk is het schrijven
van Prof. Greijdanus in „De Reformatie”, eveneens in
„De Wachter” overgenomen, hetgeen blijkbaar volgens
„De Standaard” reeds verschillende leden der kerk
van Culemborg aanleiding gaf vrijmoedig te schrijven,
dat de classis Drachten „uiterst lichtvaardig” gehan-
deld had. Dat weet men daar dus al. Of men is af-
gegaan op het gezag van „De Reformatie”, die niet
aarzelde aanstonds te spreken van „louter hierarchie”,
„menselijke willekeur”, „menselijke aanmatiging”,
„overheersching van 's Heeren kerk”, enz.

Uit het opschrift van het bewuste artikel „Het nieu-
we kerkrecht in de praktijk” krijgt men den indruk,
dat Prof. Greijdanus meer Dr Bouwman dan de classis
Drachten heeft willen treffen, en het Drachtster geval
gebruikt als een pijl op zijn boog. Maar ook al mocht
deze indruk niet juist zijn, dan heeft in dit sta-
dium deze buitengewoon felle kritiek op bedoelde
classis niet alleen geen enkele zin, maar doet ze groote
schade aan het kerkelijk leven en is geen der partijen
er mee gediend.

Dit stukje gaat uit van dezelfde misverstanden, als
die we reeds verleden week in het „Geref. Jongelings-
blad” aanwezen. Erg bekoorlijk is voorts die door den
schrijver zelf disputabel gestelde „indruk” niet; Ds
Veldkamp is erg bezorgd voor het respect voor kerkelijke
vergaderingen, maar toont niet, dat hij veel res-
pect heeft voor den persoon in kwestie. Evenmin, dat
hij Prof. Greijdanus goed begrijpt, wat die „buitengewoon
felle kritiek” betreft; het gaat daarbij om het principe,
niet om de bedoelingen dergenen, die vóór stemden. Boven-
dien: „in dit stadium”, — wat is dat? Is de zaak niet
publiek? Is het optreden in Drachten van een predikant,
niet uitgenoodigd door den kerkeraad, maar gestuurd
door de classis, niet publiek? Het sturen van een cate-
cheet soms niet? De schorsing zelf niet?

Ds Veldkamp klaagt over publicaties in de „neutrale
pers”:

Ik vind het een vreeselijk verschijnsel, dat er blijk-
baar lieden zijn, die zich haasten om de „neutrale
pers” in te lichten en zich niet haasten naar hun
bidvertrek om te smeeken om den vrede voor Jeru-
zalem.

Hij vindt, dat „in dit stadium” „slechts zwijgen
en bidden plicht is”. Dezelfde Ds Veldkamp evenwel
heeft het met ons aangezien, hoe de neutrale en vooral
ook de niet-neutrale pers (Kersten!) allerlei dwaze
berichten over het „heidendom in de Geref. Kerken” ver-
spreidde, naar aanleiding van een persbericht afkomstig
van het „Ned. Chr. Persbureau” (Dr H. W. v. d. Vaart
Smit), en gedistilleerd uit een brochure van een lid
der commissie van onderzoek van de bekende meenings-
geschillen (Prof. Hepp). Niettemin was en bleef Ds
Veldkamp over de publicaties van Prof. Hepp zeer ver-
blijd. Maar Prof. Greijdanus, die géén lid van
eenige commissie van onderzoek betref-
fende Drachten is, zou moeten zwijgen? We be-
grijpen van sommigen niets meer tegenwoordig. Naar
het bidvertrek alléén moet de één; naar de rostra mag
de ander.

Ds H. J. Heida schrijft o.m. („Kerkbl. Vlaarding-
gen c.a.”):

Toch draagt het besluit wel een nieuw teeken aan
het voorhoofd. Dat zit echter niet in het z.g. nieuwe
van het ingrijpen eener meerdere vergadering; maar
in de argumentatie.

En deze is: wanbestuur van heel den Kerkeraad of
zoo goed als heel den Kerkeraad.

Ook van de minderheid, die hierover in de schuld
kwam en werd gehandhaafd: Dit zie niemand over
het hoofd.

Dat is een nieuw argument en over dat argument

valt niet alleen te praten; maar moet zeer zeker
worden gesproken nu het plotseling in de praktijk
wordt toegepast.

Wanbestuur is een wonder rekbaar woord.

Wordt het eenmaal als wettig, onder ons algemeen
toepasbaar argument in het Kerkrecht gaimporteerd
zonder nadere definieering en omschrijving, dan geeft
men daarmede elke meerdere vergadering een wapen
in handen, waarvan heel gemakkelijk misbruik kan
worden gemaakt en waaruit licht kan voortvloeien
hierarchie, onderworpenheid der plaatselijke amts-
dragers aan de meerderheid, ja aan enkele vooraan-
staande leden eener meerdere vergadering.

Voorbij gezien mag echter ook niet, dat te Drachten
de kwestie, in zoverre die gepubliceerd is, gaat over
de uitoefening der censuur. Aan den eenen kant ach-
ten wij dat wegens de moeilijkheid der toepassing en
de nieuwere tijden en opvattingen deze volstrekt niet
te streng in de Gereformeerde Kerken wordt toegepast;
misschien wel omgekeerd, dat wij allen beter hebben
te waken over onszelf; maar ook meer over de dwa-
lende schapen der kudde.

Doch anderzijds is het weerszinnekkend, wanneer
censuur ooit mocht worden gebruikt als machtsmiddel
en niet als middel tot heilig houden van het huis
des Heeren.

Ds van Strien schrijft in „Gron. Kblode”:

Ik acht het ook niet het allerbelangrijkste, dat in
het schorsingsbesluit over wanbestuur wordt gespro-
ken als grond voor den tuchtnaastregel. Daar kan een
complex verkeerde handelingen zijn, die men kort-
heidshalve zoo samenvat en dat in eventueel hooger
beroep weer ontleed kan worden en in details de
critische aandacht kan hebben.

Overigens is het waar, dat onze K.O. den term wan-
bestuur niet kent en dat die term op zichzelf in staat
is heel wat Gereformeerde menschen kopschuw te
maken, omdat hij min of meer synodaal-hierarchisch
belast is.

Het bedenkelijke in deze zaak ligt hierin, dat de
vraag moet opkomen of de classis de grenzen van
haar bevoegdheid niet overschreden heeft met dit
besluit.

En mijn antwoord op die vraag kan helaas géén
verdediging zijn van de handeling van deze kerkelijke
vergadering.

Nadat Ds v. Strien heeft afgedrukt wat ter zake van
de schorsing etc. in de kerkorde staat, vervolgt hij:

Daar ligt in opgesloten, dat de zelfstandige plaatse-
lijke kerk zich verbonden heeft een zoo ingrijpende
daad als schorsing van een ouderling of een predi-
kant niet zelfstandig te verrichten. De Kerkeraad zal
daarin niet handelen zónder het oordeel en ook
niet tegen het oordeel van de genabuurde kerk.
Daar ligt de vrijwillig erkende bevoegdheid van een
meerdere vergadering. En waar die bevoegdheid van
de meerdere vergadering vaststaat, daar wordt ook
haar gezag aanvaard, al blijft de weg van het hooger
beroep open.

Zou — om een voorbeeld te noemen — de kerk
van Groningen een ouderling hebben, die zich aan
een zeer ernstige zonde schuldig had gemaakt, dan
zal de kerk van Groningen één van de kerken, die
vlakbij zijn, uitnoodigen om met haar te beraadslagen
en te beslissen in deze zaak.

Maar daar komt de classis niet aan te pas. Die heeft
geen bevoegdheid krachtens de K.O. om op haar ver-
gadering zoo'n ouderling te schorsen en hem een
schorsingsbul thuis te sturen.

En zou de zaak al behandeld moeten worden op
de classis, omdat de twee betrokken kerken ernstig
verschil van meening hebben in de aanhangige zaak
en het geval kwam door hooger beroep, of door niet
afgehandeld kunnen worden op de classisale tafel,
dan zou de classis hoogstens tot schorsen kunnen
adviseeren. Maar zelf zal zij niet schorsen.

Ze zal aan de door de K.O. aangewezen vergadering
adviseeren tot schorsing over te gaan. Het gaat er
nu niet om, verder uit te stippen hoe een classis
verder handelen moet bij eventuele onwilligheid van
den kerkeraad der betrokken plaatselijke kerk om het
advies op te volgen.

Dit is de hoofdzak, dat de classis Drachten gemeend
heeft zelf tot de daad van schorsing te mogen over-
gaan.

Dat wekt bedenking.

Dat maakt, dat men ernstig de vraag stellen moet
of hier de hand aan de K.O. is vastgehouden.

Dat roept de vraag wakker of de classis zich bewust
geweest is van de grenzen van haar bevoegdheid.

Dat doet spreken van „een bedenkelijke methode”.
Natuurlijk zal men kunnen wijzen op gevallen in
de geschiedenis van onze kerkelijke rechtspraak,
waarbij evenzoo gehandeld is als nu in Drachten is
geschied.

Daarmee is de juistheid van het optreden echter
allernijnt bewezen.

Daar schuilt heusch wel méér dan een korreltje
waarheid in den uitroep van Dr van Lonkhuyzen in
het „Geref. Theol. Tijdschrift” van April 1933: „Noem
mij een krommen stap op kerkrechtelijk gebied, welken
ook, en ik zal dien met een beroep op de praktijk
der vaderen verdedigen”.

Tenslotte:

Indien hier inderdaad van de lijn der K.O. is af-
gebogen door een kerkelijke vergadering, dan is dat
toch zeker bedenkelijk.

En dan mag onze kerkelijke pers daar zeker den
vinger bij leggen, terwille van den welstand van ons
kerkelijk leven.

Misschien vindt iemand het van minder belang of
de zaak formeel juist is, als het zakelijk maar gerecht-
vaardigd is, dat een schorsing werd uitgesproken.

Laat men beseffen, dat het hier gaat om een zuiver
bewaren van de Gereformeerde lijn of afbuigen naar
een synodaal-hierarchisch kerkrecht, dat vooral in
de dagen van de doeleantie zoo heftig is bestreden.

De gevolgde methode gaat den kant van een be-
stuursstelsel uit.

Op die wijze dreigen de meerdere vergaderingen te ontfaan in hogere besturen.

Daar gaat tegen de grondgedachte van ons Gereformeerde kerkrecht in.

Zoo wordt ons kerkelijk leven scheef getrokken. En al zou ik niet graag het onderscheid over het hoofd zien, toch komt de vraag op of zoo de Hervormde synodale methode niet in het gelijk gesteld wordt, tegenover die welke in onze K.O. verankerd is.

Voor den goeden en gezonden gang van ons kerkelijk leven is binding aan de K.O. een uitermate belangrijke eisch.

Ook „De Heraut“ spreekt over deze zaak. Omdat evenwel Prof. Greijdanus met een artikelenreeks in ons blad bezig is, citeren we daaruit niet: het komt wel aan de orde. Een enkele bijzonderheid, daarbuiten omgaande, krijgt nog wel een beurt.

Schuldbelijdenis.

In „Geref. Kerkbl. Drente & Overijssel“ schrijft Dr. B. A. Bos:

De Synode is dus geëindigd in schuldbelijdenis. Daarvoor ben ik zeer dankbaar en ik kan er van harte mee instemmen, want allen hebben we hier schuld, mits...

Och, moet nu hier ook al weer een „mits“ zijn? Helaas, ik geloof het wel.

Mits wij de zekerheid zouden mogen hebben, dat Prof. Dr. V. Hepp inderdaad zijn brochure-reeks staakte, en inderdaad zou ophouden zijn publieke beschuldigingen op de straten van Askalon uit te roepen.

Uit mijn artikel, indertijd geschreven naar aanleiding van de motie-Roermond-Venlo, weet men, waarom ik meen, dat het een met het ander verband houdt.

Mokken?

„Credo“ (Prof. Hepp) geeft enkele beschouwingen weer over de jongste synodevergaderingen. Van „De Reformatie“ wordt niets aangehaald, maar het volgende beweerd:

„De Reformatie mokt.“

Tot zooverre.

Wij antwoorden:

„Credo“ jekt.

Eénlettergreppig.

Eén onzer lezers was zoo vriendelijk, naar aanleiding van wat we onlangs over „Eénlettergreppige poëzie“ etc. uit „Opbouw“ overnamen, ons het volgende te schrijven:

Het door U overgenomen „Monosyllabicum“ over de „Sontvloet“ is van Revisus. Hij heeft t.o.m. verwerkt in een lofdicht op „Der Zeevaert lof“ van Elias Herckmans. Dat was een uitvoerige beschrijving van de geschiedenis der zeevaart, beginnende bij de Ark. In de uitgave van 1834 van Revisus leidde hij zijn éénlettergreppigedicht aldus in, vol schalkschheid:

„Herckmans, wiens groote goet sich langer niet laet
bergen,
Maer sweeft, met Noahs Ark, hoogh boven alle
Bergen,
En sleypet achter een so menigh schip en jacht,
Als d'oud of nieuwe eeuw roem-ruchtigh heeft
gedacht:

Wat lust u mijnen sanc in uwe vloet te hooren?
O vrient, ick heb de strand, en ghy het diep ghekozen.
Ghy dreunt, met woorden, die elck wegen een quintaet.
Ick latet deurstaan met ghemeyne putgers-tael.
Ghelijk ghy speuren sult uyt dese rammelingen,
Die niet en dogen noch te lesen, noch te singhen:

Monosyllabi,
Hoogh en lank,
Diep van sanc, enz.

En hij eindigt aldus:

Hem, de Heer,
Zij de oer.

En danck voor sijn ghena, die 't alles houdt in
't leven,
En tot so schoonen werck u, Herckmans, heeft ghe-
dreeven.

Men zie voor een en ander de uitgave van Revisus' gedichten, door Dr. W. A. P. Smit, 1ste deel (A'dam, 1930), pag. 34; en 2e deel (id., 1935), pag. 161—163.
K. S.

BOEKBESPREKING

H. C. Touw: „Verontrustende Prediking“.
G. F. Callenbach N.V. — Nijkerk.

Dit boekje is nummer 5 uit een serie: „Onze Tijd“, onder redactie van Dr. J. P. van Bruggen, Dr. J. Eykman en Dr. K. H. Miskotte. Het wil handelen over de prediking in onze tijd, over haar opdracht en haar „verontrustend“ karakter. Het boekje zegt verscheiden dingen, waarover te spreken zou vallen; maar de opvatting, waarvan het geheel uitgaat, maakt dit gesprek vrijwel onmogelijk, en dat wel om dezelfde reden als welke aangegeven wordt in hfdst. 2. Dit begint n.l. met te handelen over de „spraakvervalsing“, welke ons daarin treft, „dat volkomen tegengestelde gedachten bedoeld worden bij het gebruik van centrale bijbelsche woorden en wendingen“. Dit nu geldt helaas ook van het boekje zelf. Er worden dingen in beweerd, die bij den eenvoudigen lezer bepaalde suggesties wekken, welke echter met de feiten in strijd zijn. Met name geldt dit inzake de „prediking“, welke hier „de eerste en eigenlijke opdracht der kerk“ genoemd wordt. „Onze nood“, zoo lezen we hier, „is het, dat onze prediking zoo weinig prediking is“. Hier zou over te spreken zijn, wanneer niet het begrip „prediking“, zooals de schrijver dat aanhangt, zelf in breder verband te onderzoeken ware; bij welk onderzoek het door ons met nadruk afgewezen

wordt. Wij zijn n.l. hier in een omgeving van theologen, die b.v. de theologie ook al tot „prediking“ proclameeren: het vaste „weten“ wijkt dan terug in het onvaste „vragen“, en „getuigen“ komt er voor in de plaats, maar dan onder den al te flatteus naam van „prediken“. De hoognoodige diepere grondleggende bespreking blijft hier evenwel achterwege, weshalve het gehele betoeg niet anders dan onbevredigend kan blijven. Dit ons bezwaar hangt trouwens samen met wat wij over heel de linie tegen dit boekje hebben: het stelt nergens de kwestie scherp. Ook in de citaten, die het geeft, beperkt het zich tot niet-principiële bedoelde uitspraken, terwijl de meningen, die men bestrijdt, toch niet worden geciteerd aan de hand van fundamentele besprekingen, die er toch wel zijn.
K. S.

K. Barth: „Ik ben de opstanding“.
J. N. Voorhoeve — Den Haag.

Ook de uitgever Voorhoeve heeft zich aan Barth gewaagd. Dat apijt ons voor hem, omdat hierna, werd het een bewuste keuze, het begin van het einde voor wat deze uitgever voorstaat, zou zijn gekomen. Het boekje is een kleine bundel zeer korte overdenkingen voor den Paaschdij en andere dagen. De vertaling is van A. A. Wildschut. Het bezwaar tegen heel dit geschrift is weer, dat de menschen het gelezene anders zullen opvatten dan de schrijver het bedoelt. Wanneer b.v. op hfdz. 6 wordt gezegd, dat het bloed, dat op Golgotha vloeide, in het wegvloeden niet alleen de verzoening beteekende, maar ook de verzoening was, dan is dat slechte te verklaren in verband met het barthaansche begrip van verzoening (openbaring is bij hem altijd verzoening). Lezen we op hfdz. 34 van een woord, dat „waar is terwijl het waar wordt“, dan zullen maar weinigen begrijpen wat dit beteekent.
K. S.

1938. Reisprogrammaboek, N. G. R(eis) V.
— Druk van Edececa, Hoorn.

De N. G. R(eis) V. zendt ons geregeld haar geschriften toe, en zoo ook thans dit uitvoerige programmaboek (256 blz.). We hebben voor het werk dezer vereniging zeer veel respect en gelooven, dat ze niet alleen voor menschen met kleine beurzen, maar ook voor lieden met weinig tijd (ter voorbereiding van reizen), alsmede voor gezelligheidsbehoefden, en tenslotte voor reizigers met wetenschappelijke interesse een massa mooi en daarbij altijd goedkoop werk verricht heeft. Wie uitrusten kan met menschen om zich heen, vindt hier deskundige hulp en leiding. Het programmaboek biedt veel schoons, is zeer overzichtelijk, biedt aanlokkelijke programma's voor trein-, voet- en autoreizen, geeft allerlei inlichtingen omtrent de vereniging en de deelneming aan de ontworpen of reeds volbrachte reizen (ook een reis naar Indië) en geeft wenken en raadgevingen voor groeps-, jeugd-, privé-reizen, hotels etc. Met genoegen hebben we ons gekwet van den plicht, om in deze rubriek ook deze vereniging eens te noemen.
K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Aangenomen naar:

Rotterdam (Kralingen): Th. Delleman te Aalten.
Utrecht: B. Ramaker te Bithoven, om beschikbaar gesteld te worden voor den arbeid van legerpredikant.

Intrede te:

Stad aan 't Haringvliet: Cand. A. A. v. d. Hoorn. Tekst: Ez. 33:7 en 11a.

Afscheid van:

Drachten: H. Zandbergen. Tekst: Matth. 13:18—23.
Hornhuizen-Kloosterburen: H. Mulder. Tekst: Hand. 20:32.
Lunteren: W. C. v. d. Brink. Tekst: 1 Sam. 12:20—22 en 24.

Dr. J. S. Schaafsma. †

Te Gasselternijveen is 2 Mei in den ouderdom van 59 jaar plotseling overleden Dr. J. S. Schaafsma, pred. der Geref. Kerk aldaar.

Dr. H. M. Dethmers. †

In den ouderdom van 72 jaar is 3 Mei overleden Dr. H. M. Dethmers, emer.-pred. der Geref. Kerk te Sneek. Dr. Dethmers was sedert 25 April j.l. wegens ernstige verwonding bij een auto-ongeval, opgenomen in het Diaconessenhuis te Leeuwarden.

Dr. F. W. H. Bramer. †

Te Maassluis is 4 Mei in den ouderdom van 58 jaar overleden Dr. F. W. H. Bramer, pred. der Geref. Kerk aldaar.

Hulppredikers.

Tot hulpprediker bij de Geref. Kerk van Urk voor den evangelisatie-arbeid onder de Zuiderzeewerkers is benoemd W. Loopstra, cand. te Groningen.

Cand. tot den Heiligen Dienst.

De Classis Zwolle der Geref. Kerken heeft den heer E. J. Dijk, theol. cand. aan de V.U., met goed gevolg het praeparatoir examen afgenomen. Cand. Dijk wil gaarne de kerken in de prediking dienen en stelt zich terstond beroepbaar. Zijn adres is: Spoolderpark 4, Zwolle, telef. 3797.

— Voor de Classis Groningen van 28 April heeft met gunstig gevolg praeparatoir examen afgelegd de heer J. Kleins, cand. aan de Theol. School. De heer Kleins zal gaarne een beroep in overweging nemen. Zijn adres is: Groningen, Akkerstraat 18a, telef. 5206.

— De Classis Almar van de Geref. Kerken heeft praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard den heer J. M. v. Minnen te Bergen (N.-H.), cand. aan de Theol. School te Kampen. De heer v. Minnen zal gaarne des Zondags de kerken dienen en een e.v. beroep direct in overweging nemen. Zijn adres is: Geref. Pastorie, Bergen (N.-H.), tel. 2486.

— De Classis Workum der Geref. Kerken heeft praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard den heer S. van Popta, theol. cand. aan de Vrije Universiteit. De heer van Popta is bereid de kerken te dienen en zal een eventueel beroep terstond in overweging nemen. Zijn adres is: Oudega (Wijmb.), Friesland.

— Het telefoonnummer van Cand. J. J. Keddé, Damstraat 19bis, Utrecht, is niet meer 10907, maar 10261.

— Cand. W. de Graaff, Tuinbouwstraat 11, Groningen, is thans telefonisch te bereiken onder no. 3167.

Zendingsschoolleeraar.

Dr. J. H. Bayinck, Docent aan de Opleidingsschool te Djokjakarta, heeft de benoeming tot hoogleeraar in de zendingvakken aan de Theol. School en zijn benoeming tot buitengewoon hoogleeraar aan de Vrije Universiteit aangenomen.

Prof. Afd. Friesland Geref. Mannenverenigingen.

In Friesland is opgericht een provinciale afdeling van den Bond van Geref. Mannenverenigingen in Nederland, de eerste in den lande. Tot leden van het bestuur zijn gekozen de heeren K. v. d. Wal, te Huizum, voorzitter; F. Brouwer, te Heerenveen, beiden lid van het Bondsbestuur; H. Dijkstra te Sneek, secretaris-penningsmeester; A. Span te Leeuwarden; Dr. D. Middelkoop, te Middelam; Dr. E. Nawijn, te Bergum. Het bestuur zal nog met twee leden worden aangevuld.

Ouderlingen-Conferentie.

De 12e Conferentie van Ouderlingen van de Gereformeerde Kerken in Noord-Holland wordt Woensdag 8 Juni a.s. te Haarlem gehouden.

Op deze conferentie zal na afdoening der huishoudelijke zaken een bespreking over eventueel ingekomen vraagstukken worden gehouden.

Verder hoopt Dr. C. Veenhof van Haarlem te refereren over: „Ambt en gemeente“.

Zomerkampen van de Jeugdcommissie der Calv. Studenten-Beweging.

Nu de lente zoo vroeg en flink ons land is binnengekomen, betreuen wij het vroeger dan anders, dat we het grootste deel van ons leven moeten wonen en werken binnen de enge muren van ons huis. En betreuen we dit niet het meest voor onze opgroeiende jongens en meisjes? De eischen, die de donkere winter aan hun jonge lichamen stelt, zijn al zoo zwaar, terwijl daar nu nog weer andere eischen bijkomen, die hen onlangs alles bezwaren: het werk voor rapporten, overgang en eindexamen. Dan zal ge wel eens met hen zuchten naar vrijheid en vakantie.

Maar juist die vakantie bezwaart u misschien nog meer! Wat kunt ge voor uw gezin bekostigen? Wat durft ge uw schoolgaande kinderen toestaan? Lukt er niet erg veel, dat u als Christenouders met zorg vervult? Zijn er niet heel wat onspanningen, die ge hun niet durft onthouden, terwijl ge ze eigenlijk ook niet durft toe te staan? Kunt u mee gaan kamperen? mee gaan „trekken“? mee gaan kanoën en zeilen?

Laat ik dan een vacantiemogelijkheid onder uw aandacht mogen brengen, die aan zooveel goede voorwaarden voldoet, dat ze haast wel een ideaal benadert: de jongens- en meisjeskampen voor leerlingen van Middelbare Scholen, die de C. S. B. (Calvinistische Studenten-Beweging) op haar kampeerterrein „Joolhul“, dat tusschen Garderen en Kootwijk op de Veluwe ligt, elk jaar organiseert.

Deze kampen bieden contact met jeugd uit principieel Christelijke gezinnen van geheel Nederland. Uw kinderen vinden daar kameraden en vriendinnen uit eigen milieu. De leiding is er in handen van Christenstudenten, die uit lust om jongeren te helpen hiervoor een stuk van hun eigen vakantie belangeloos geven.

In uitnemende tenten wordt geslapen, terwijl er een gebouw is, dat dient voor eet- en conversatiezaal. Voor fietstochten, zwemmen, het beoefenen van allerlei takken van sport zijn er prachtige gelegenheden. Ook worden zang en muziek niet vergeten. Kortom, u zult uw zoon of dochter niet teleurgesteld thuis krijgen, wanneer u ze hierheen laat gaan.

Hierbij komt, dat de gezamenlijke maaltijden, met hun opening en sluiting van den dag door één der officieren, beslag leggen op den dag. Wij zoeken daar voor Gods aangezicht te leven. Ook wordt er telkens een korte toespraak 's avonds gehouden, die vaak gelegenheid biedt met deze of gene over z'n levens- en geloofsmoelijkheden te spreken. Omdat de officieren studenten zijn van allerlei studierichting is er tevens de mogelijkheid voor uw kinderen om daarover eens rustig te praten en allerlei inlichtingen te winnen.

Vindt u niet, dat hier iets is, dat een oplossing kan bieden op veel van uw vragen? Ten slotte is er nog iets moois: deze kampen zijn zeer goedkoop! Daar ze ook niet groot worden opgezet, is er maar een beperkte gelegenheid tot deelname, waarom ik u raden zou met het vragen van inlichtingen bij onderstaand adres niet noodeloos lang te wachten. Namens het Bestuur der C. S. B. heb ik de eer adviseur voor dit jeugdwerk te zijn. Van nabij ken ik de kampen en ik durf 't u zelf en uw kinderen eerlijk aanraden: wanneer u een gezonde vakantie zoekt, die veel biedt en weinig kost, maak dan van deze „Joolhul“-kampen gebruik.

Hillegersberg.

JAC. JONKEB,
Geref. predikant.

De deelnemersprijs bedraagt, voor acht dagen op „Joolhul“ f12.50. Het Waterkamp in Friesland kost f15.—. De data van de kampen zijn:

Meisjeskamp, Seniores 25 Juli—2 Augustus; Meisjeskamp, Juniores 3 Aug.—11 Aug.; Jongenskamp, Juniores 15 Juli—23 Juli; Jongenskamp, Seniores 15 Aug.—23 Aug.
Inlichtingen en opgaven bij S. Feitsma, Okeghemstr. 15, Amsterdam-Zuid.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Enkhuizen: A. van Stuyvenberg te Benthuisen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Enrum: J. C. Fischer, voorg. Ned. Prot. Bond te Ede.
Gouderak (toez.): P. Zijlstra te Noordeloos.
Groot-Ammers: S. Goverts te Bergschenhoek.
Hall (gem. Brummen): Cand. J. Bouwers te Groningen.
Heeg: E. Postma te Nieuw Beerta.
Mastenbroek: J. H. Kuipers te Wanswerd.

Aangenomen naar:

Amsterdam (vac. P. Visser): J. H. H. van Beem te Rotterdam-Vreewijk.
Bunnik: L. Knier te Vianen.

Charlois: H. Schroten te Snawoude en Tietjerk.
Elst (Over-Betuwe): F. H. Plooi te Langweer (Fr.).
Ferwerd: G. van Hoge te Gieterveen.
Leiden (vac. wijlen C. Hartwigsen): M. Ottevanger te Kampen.

Bedankt voor:

Gouderak (toez.): J. van Anstel te Lage Vuursche.
Koudum: J. Loois te Arnhem.
Oud- en Roodkerk (toez.): D. Boudier te St. Jacobi-Parochie.

Intrede te:

Kerwerwe-Schoorsterkerk: Cand. J. Veen. Tekst: 2 Cor. 4:5.
Uitwijk: Cand. G. C. Molenaar. Tekst: Luc. 22:27b.

Afscheid van:

Hoogvliet: F. C. Willekes Jr. Tekst: Jes. 40:6—8.
Vollenhove: F. C. van Niftrik. Tekst: Col. 3:11 slot.

Medewerker

Heem
dijk, I
Holwer
Dr. J.
Rotter
Dr. G.
Wolven
hoven,
IJsland

Alle st
Prof. I

INHOUD: 1
kelijk ver
Schrift: H
Leven: Nie
V. U. Een
Traktatist
van een o
Leven: Ra
Kroniek: J
Kerken: S
king. — K

Het wezen

Het kerl
eene door
plichting, t
eene ander
de vrije v
Hier is va
„consensu
ming, en
gemeensch
krijgen. V
niet met C
zonder de
ming. „Een
kan slecht
niet voor
vrije toest

Daarmee
de grenze
wezen, be
komst, doe
sluiting o
hebben ge
wederzijds
elkander
dus hebbe
voorzoove
overeenko
ken ten a
van Gods
weer deze
eenkomst
breken. E
zulk een
ter finale
zelve. Vo
vergaderin
den met C
eene cor
goedkeuri
toepassing
mel die
classicale
verlaten,
met een
tegen God
tie wondt
tuurlijk n
lijk. En e
bindbaarl

1) Syned
jest pro se
et interced
cl. ed. Rut
2) Quod
clesia aut
corum urg
munio Ec
classicae u
aequo anim
Dei, et con